

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Алгышпау

Сиз окъуулу, бай ниетли жаш тёлую ёсдюресиз

Багъалы устазла! Сизни профессионал байрамыгъы – Устазны кюню бла жүрекден алгышлайма!

Устаз – ол жаланда усталыкъ угъай, жүреки бийик излемиди, кыйын эм жуаплы борчду. Биз барыбыз да бир заманда окъуучула болгъанбыз эмда бююн энчи ыразылык, жылуулукъ бла эсибизге тюшоремиз кесибишни насихатчыларыбызны, аланы таза соймекликлери, кыйгырыулыклары, оюмлу акъыл бергенлери ючюн.

Устазны кыйыныны магъанасы жангыз да билим берген бла чекленмей, андан иги да кенгди. Сиз окъуучуларыгызга кесигизни жүрек жылуугузуну бересиз, аланы ахшыны-аманны айырыгъа, кертичле болургъа, таматалагъа хурмет этерге, ата журтларын сюерге юйретесиз. Жаланда сиз ёсдюресиз бизни республикабызны, саулай Россейни кьадарын белгилерик окъуулу, бай ниетли жаш тёлую.

Сизни ёлчмесиз кыйыныгыз, тёлуююгюз, акъылыгыз, саулай ишигизге кертичле кьалгъаныгыз ючюн баш урама. Сизге саулукъ, жетишим, насип эм монглукъ тежейме.

Казбек КОКОВ,
КъМР-ни Башчысыны къуллугъун
болжаллы халда толтургъан.

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал саугъалары бла саугъалауно юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы
Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа
ЗОЛКО Татьяна Пантелеймоновна –
«Прохладна муниципал районну жер-жерли
администрациясыны билим беруу управле-
ниясы» муниципал казна учрежденияны на-
чальнигини орунбасарын

сыйлы атла атаргъа:
«Къабарты-Малкъар Республиканы билим
берууюно сыйлы къуллукъчусу»

МАРГУШЕВА Фатимат Мухамедовна –
Зольск муниципал районну Каменномостское
элини «Битеулю билим берген 2-чи номерли
орта школ» битеулю билим берген муниципал
казна учреждениясыны директоруна

Къабарты-Малкъар Республиканы
Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан
Нальчик шахар, 2018 жыл 5 октябрь, №148-УГ

К.КОКОВ

Къарачай-Черкесде Къабарты-Малкъарны жылын эм Къабарты-Малкъарда Къарачай-Черкесни жылын бардыруну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы бла
Къарачай-Черкес Республиканы байламлык-
ларын андан ары айнытуу мурад бла **бегим
этеме:**

1. 2019 жылда Къарачай-Черкесде Къабарты-Малкъарны жылын эм Къабарты-Малкъарда Къарачай-Черкесни жылын бардыругъа.
2. Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоосуна:

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
къуллугъун болжаллы халда толтургъан
Нальчик шахар, 2018 жыл 5 октябрь, №150-УГ

Къарачай-Черкесде Къабарты-Малкъарны
жылын эм Къабарты-Малкъарда Къарачай-
Черкесни жылын хазырлау жаны бла кзурау
комитетни жьаргъа;
кзурау комитетни ишине тийишли болуш-
лукъ тапдыругъа.
3. Указ анга кьол салынган кюнден кючюне
киреди.

К.КОКОВ

ТЮБЕШИУ

ЭКИ КЪАРЫНДАШ РЕСПУБЛИКАНЫ ШУЁХЛУКЪЛАРЫН БЛА БАЙЛАМЛЫКЪЛАРЫН АЙНЫТЫУДА МАГЪАНАЛЫ АТЛАМ

Тюнене Къарачай-Черкесни Башчысыны Къабарты-Малкъаргъа келиуюно чеклеринде **Казбек Кокков** бла **Темрезланы Рашид** 2019 жылда Къарачай-Черкесде Къабарты-Малкъарны жылын эм Къабарты-Малкъарда Къарачай-Черкесни жылын бардырууно юсюнден указлагъа кьол салгъандыла. Регионланы таматалары къарындаш халкъланы араларында огурлу кьоншулукъ терелени айнытыгъа, экономика, гуманитар эм культура бёлумледе байламлыкъланы мындан ары кючлерге кереклисин айтхандыла.

Ол кюн республикаланы оноучуларыны тюбешиулеринде эки жанына да кыйматлы вопросланы юсюнден селешингенди. Кьол салынган документни магъаналылыгыны юсюнден соруугъа жууаплай, К.В. Кокков кеслерини заманларында Къабарты-Малкъар бла Къарачай-Черкес биринчилени санында Аслам заманны ичинде байламлыкъ келишимни кзурагъанларын белгилегенди. Алай, деп чертгенди КъМР-ни Башчысыны болжаллы халда толтургъан, анга кьол

салынган кюнден бери къыралда магъаналы тюрлениуле болгъандыла, жангы онгла ачылгъандыла: «**Биз республикаларыбызны араларында не жаны бла да байламлыкъланы тирилтирге оноу этгенбиз, ол жумуш бююнню кюнюню излемлерине кёре болургъа тийишлиди. Бизде кёп бирчалыкъла бардыла: миллет тилле, тереле, адетле.**

Ахыры 2-чи бетдеди.

Саугъа

**Ата журтубузну культураны
бла искусствосун
байыкъландыругъа
салгъан кыйыны ючюн**

Россей Федерацияны Президентини 2018 жылда 25 сентябрьде чыгарылган 284-РП номерли буйругу бла ата журтлу культураны бла искусствону айнытууга салгъан кыйыны ючюн **РАХАЙЛАНЫ Измаилны жашы Анатолийге**, «Искусстволаны Шимал-Кавказ къырал бюджет бийик билим беруу учрежденияны ректоруна, Россей Федерацияны Президентини ыразылыгы буюрулгъанды.

ЭКИ КЪАРЫНДАШ РЕСПУБЛИКАНЫ ШУЁХЛУКЪЛАРЫН БЛА БАЙЛАМЛЫКЪЛАРЫН АЙНЫТЫУДА МАГЪАНАЛЫ АТЛАМ

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди. Бу миллет энчиликлени магъаналы шартларын сакълау эм айнытыу жаны бла къарыу-убузну бирикдирге кереклисин борча санайбыз. Ол халкъларыбызны араларында шүёхлукъну мындан арысында кючлерге болушургуна ийнанам. Бусагъатны кыйын заманында ол бизге бек уллу магъаналы тутады».

Мындан арысында байламлыкъланы кыйиматлыкъланы юсюнден сөлеше, Темрезланы Рашид былай дегенди:

Делегацияны келпую

Саугъагъа - тогъуз миллион сом тургъан барокамера

Кёп болмай Къабарты-Малкъаргъа, экономиканы тюрлю-тюрлю бёлюмлеринде байламлыкъланы къуарча, Тула областдан делегация келгенди. Алагъа КъМР-ни саулуукъ сакълау министри **Марат Хубиев** тубегенди. Аны коллегасы **Андрей Третьяков** республиканы Сабий клиника больницасына саугъагъа тогъуз миллион сом

«Къабарты-Малкъарны бла Къарачай-Черкесни жаш тёллю жамауат организацияларыны бир бирлери бла ишлегенлери бек магъаналыды. Биюгюлюкте жаш адамлагъа къаллай эс бёлгенибизге кёре болукъду республикаларыбызны тамблагъы кюнлери да. Аллаи аламан жыл бизни бютюн бирикдирликди, байламлыкъланы жюрютурге жангы онгла ачарыкъды, республикаларыбызны адетлерин, тёрелерин эм культураларын Россейден айырмай айнытыр-

гъа итинуюно кючлерикди».

Къол салуу бла байламлы тобешуиге КъЧР-ни Парламентини Председатели **Александр Иванов**, КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова**, КъЧР-ни Правительствосуну Председатели **Аслан Озов**, КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий** да къатышхандыла.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъаны бла Правительствосуну пресс-службасы.

тургъан барокамера алырча сертификат бергенди. Министр аллай багъалы саугъа ючюн кьонакълагъа кесини эмда врачланы атларындан ыразылыгъын билдиргенди. Жангы оборудование гитчелеге операция этилгенден сора, ёртенден ачыгъанлагъа эм ууланганлагъа багъаргъа болушуркъды.

Тубешуиге министрле саулуукъ сакълау жаны бла тюрлю-тюрлю соруулары сюзгендиле эмда арада байламлыкъланы жюрютурге, ол санда бир бирге сынамларын билдирдирге да келишгендиле, деп билдирди КъМР-ни Саулуукъ сакълау министрствосуну пресс-службасы.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Жыйылыу

Бир бирлерини сейирлерин тергей

КъМР-ни Правительствосуну юйюнде социал-урунуу болумла жаны бла юч жанлы комиссияны жыйылыуу болгъанды. Анга министрстволаны, ведомстволаны башчылары къатышхандыла. Аны республиканы Правительствосуну Председатели орунбасары **Грант Мовсисян** ачханды эм бардырханды.

Жыйылыуда тёрт вопросха къаралгъанды: пенсия системада болдурулган тюрленулеге профсоюзланы кёз къарамлары, пенсиягъа чыгъаргъа заманлары жетип турган адамланы иш бла жалчытыу эмда социал болушлукъ этиу, ишсизлеге тёлленген хакъны тюрленгенни юсюнден эмда пенсия законодательствода магъаналы тюрленуле.

Правительствосуну бюгюнгю жыйылыуу республиканы профсоюз биригиуюно организацияларыны союзуна башламчылыгы бла ётеди. Ол кеси да 7 октябрьде бардырылуучу «Тийиши урунуу ючюн!» Битеудуния кюнню аллында къуралгъанды. Битеу магъаналы вопросланы да жаланды социал

партёнерла бла биригип тамамларгъа болушурга ишегийбиз жокъду, - деп, Мовсисян сёзюне «КъМР-ни Профсоюзларыны организацияларыны биригиуюно» союзуна председатели **Фатимат Амшковагъа** бергенди.

Ол документ къабыл этилгенликге, вoпросну профсоюзла ачыкъгъа санагъанын билдиргенди, аны бла байламлы ала онтогъу биз тюзетиу кийиргенлерин да айтханды.

Андан сора да, Профсоюзланы федерациясы айлыкъланы кётюрюу, жангы ишчи жерле къурау, медицина болушлукъну игилендириу, дагъыда башха вoпросла жаны бла тюрленуле да кийирилгендин чертгенди. Ишсизлеге хакъ тёллеу да тюрленирикди, дагъыда, ол билдиргенге кёре, быйылны экинчи кварталындан башлап бек гитче пенсия 11 280 сомгъа жетгенди, социал болушлукъ да ёсгенди.

Бусагъатда пенсиягъа дери жетмей эр кишилени отуз проценти жашаудан кетдиле, ол процент реформаладан сора бютюн да ёсеригине сёз жокъду. Насыпха, тишируула бла бай-

ламлы иш бир кесек мажалыракъды, алай махтанарча туююлду. Аны сылтаудан кёп магъаналы вoпросла жерлерин табадыла, - дегенди ол.

Экинчи вoпросха кёре докладны КъМР-ни урунуу, социальный къоруула министрли орунбасары **Ратмир Ацканов** этгенди. Ол билдиргенге кёре, Къабарты-Малкъарда жашагъан граждандлагъа пенсия реформала бла байламлы бир къауум льготала этилгендиле. Ала пенсияла эмда пособиала бла байламлыдыла, ол санда битеу социал пособиала сакъландыла.

Докладчы айтханга кёре, республикада пенсиягъа чыгъаргъа заманлары жетгенлеге деп, тогъуз пункт къуралгъанды. Ары кысха заманын ичинде 239 адам иш излеги бла байламлы заявление жазып келгенди. Битеу да жылны башындан аланы саны 570 болгъанды, аладан 518-сине ишсизлик ючюн пособие тёлленди, 47-си урунургъа тохтагъандыла.

Россейни КъМР-де Пенсия фондуну управляюучини орунбасары **Зарема**

Дикинова уа пенсия законодательствода болдурулган магъаналы тюрленуленги юслеринден тынгылы хапарлагъанды. Жыйылыуу ахырында сёзюне Грант Мовсисян алгъанды.

Биюгюлюкте пенсияла бла байламлы тюрленуле къыралда, республикада жашагъанлагъа да бек магъаналыдыла. Быллай тубешуиле хайырлыдыла, нек дегенде юч жанлы комиссияны проблеманы сюзгени адамланы социал жаны бла къоруулаула правительство ишин игилендириуге себеплик этеди.

Билдирилгенча, Къабарты-Малкъар Республикада пенсиягъа чыгъаргъа заманлары жетген инсанлагъа социал болушлукъ этиу закон къабыл кёрюлгенди. Ол биринчи атламды, андан сора да ол жаны бла башха документле да къабыл этиликлерине ийнанам. Фатимат Каральбиевна докладнда айтханыча, иги жанына атламла аз-аздан этиле барлыкъландыла, - дегенди Грант Олегович.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Иги типек этиу

Жетишимле, мамырлыкъл, монглукъ тежейме

Казбек Коков Адыгея Республиканы къуралган кюнюно байрамы бла **Мурат Кумпиловну** алгышлагъанды. «Къабарты-Малкъарны кёп миллетли халкъланы, кесими атымдан да Сизни, Адыгеяны жамауатын да байрам бла – Республиканы къуралган кюню бла – битеу жорегимден алгышлайма.

Биюгюлюкте Адыгея Россей Федерацияны терк айныган субъектиди. Анда уллу экономика, эл мюлк, туризм проектле жашауда жетишимли бардырыладыла, сатыу-алуу экономика байламлыкъланы кючленди.

Къабарты-Малкъарны бла Адыгеяны халкъларын кёп ёмюрледен бери къурала келген бир

тарыхыбыз, шүёхлукъбуз эм билеклик тапдыруу тёрелерибиз бла байланган энчи тарых къарындашлыкъл сезимле бирикдиредиле. Регионларыбызны араларында не жаны бла да кысха байламлыкъларыбыз кючлене барлыкъларына ийнанам.

Хурметли Мурат Каральбиевич, ишигизде жетишимле тежейме, республиканы халкъланы уа мамырлыкъл, огурулуукъл эм саулуукъл-эсенлик тилейме», - деп айтылады алгышлауда.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъаны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Буйрукъл

Чабыуулну кезиуюнде ёлтюрюлген полициячыны юйюрюне болушлукъл этиликди

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коковну** Буйрукъл бла Правительствосуну РФ-ни МВД-сыны «Баксанский» районла аралы бёлюуюно быйыл 3 октябрьде Атажукино элде сауутланган чабыуулну кезиуюнде ёлтюрюлген участ-

ка уполномоченныйни юйюрюне 500 минг сом тёлерикиди.

Мурдарлыкъл бла байламлы бир нечча уголовный иш ачылгъанды. Шартла хар жаны бла да тинтиледи. Полициячыны юч акылбалыкъ болмагъан сабийи ёксюз кългъандыла.

БОЛУМ

От тошоуюно сылтауларын тохташдырырга буюрулгъанды

Бахсанда кёп къатлы юйледен биринде от тошоуюно кезиуюнде тишируу бла эки сабий ёлгендиле. Энтта эки адам Республикалы клиника больницагъа жетдирилгендиле. Медиклени айтханына кёре, аланы жанларына кьоркьуу жокъду.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коков** бу жарсыулу болумда ёлгенлени эм ачыгъанланы юйюрлерине болушургъа буйрукъл бергенди. Регионну онуючу от тошоуюно сылтауларын тохташдырырга къаты эсертгенди.

ТЕЛЕГРАММА

Жапсарыу эмда кёл бериу

Тверь областыда «Тверь-Ржев» трассада автобус бла маршрут такси кьагъышхандыла. Алгъындан саналгъанга кёре ёлгенлени саны 12-ден асламды. Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коков** анда жоюлгъанланы юйюрлерине къайгыгъа сёз бергенди.

«Къабарты-Малкъарны жамауатыны, кесими атымдан да бу ажимлы болумда ауушханланы жууукъл-ахлуларына къайгыгъа сёз береме. Ачыгъанлагъа да ала терк аягъы юслерине болуларын тежейме», - деп айтылады Тверь областыны губернатору **Игорь Руденяны** аты бла жиберилген телеграммала.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъаны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Билдирюу

Терсликлерине женгдиргендиле

Быйыл 3 октябрьде КъМР-ни Бахсан районну Атажукино элини къыйырында РФ-ни МВД-сыны «Баксанский» районла аралы бёлюуюно участка уполномоченныйни ёлюютабылгъанды.

Экинчи кюн эрттенликде 7 сагъат 30 минутда Атажукино элде оператив-излеу жумушлары кезиуюнде полициячыла, Росгвардияны эмда ФСБ-ны КъМР-де Управленияларыны къуллукълчулары бла бирге мурдарлыкълны этгенлерине ишекликлени тапхандыла. Ала

элини къыйырында мюлкледен бирини мекямында бугъунуп тура эдиле.

Право низамны сакълаучуланы кёргенлей, ала автоматдан атдырып башлагъандыла. Артаха от ачылып, аманлыкълчыла жокъл этилгендиле.

Биюгюлюкте алайда оператив-тинтиу къауум ишлейди. Следствие орглана бу шартла бла байламлы бир нечча уголовный иш ачхандыла.

КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

КЪЫРАЛ САГЪАТ

Парламентни юсюнден кёбюрек билгендиле

Сабий чыгармачылыкны «Кюн шахар» академиясыны фахмулу сабийли лицензияны эмда жаш праведлени «Академия права» школуну окуучулары КъМР-ни Парламентинде Билим беру, илму эм жаш тёлю политика жаны бла комитетни башчысы **Светлана Азикова** бла тубешгендиле. Жыйылыу «Къырал сагъат» проектни чеклеринде бардырылганды.

Аны ача, депутат къонаклары республикада парламентаризмни айныууну тартыкы бла шагъырей этгенди, КъМР-ни законла чыгарыуучу органы къалай къуралганыны, бююнлюкде анда къаллай фракцияла ишленгерини, парламентле аралы байламлыкъланы, айырычула бла тамамланган ишни юслеринден билдиргенди.

Андан ары тубешу ушакъ халда бардырылганды. Жаш адамлары депутатха

соруула берирге онглари бар эди. Ала уа тюрлю-тюрлю болгъанларын айтырчады. Сёз КъМР-ни Парламентинде Жаш тёлю палатаны, илмуну, билим беруиуну айнытууну, экологияны, социальный объектлени пассажир транспорт бла жалчытууну, ол санда саулукълары осал болгъанлагъа бу жаны бла керекли мадарла къурауну юслеринден барганды.

Дагыда жашла бла къызла Светлана Азикова бла адабиятны, бююнлюкде жаш тёлю къаллай китапла окугъанларыны юслеринден да айтхандыла. Жаш адамла КъМР-ни Парламентини юсюнден толу билими болур ючюн а, алагъа экскурсия да къуралганды.

**КъМР-ни Парламентини
пресс-службасы.**

Ахшы төре

Айырмалылагъа - энчи стипендияла

«Единая Россия» битеурессей политика партияны регион бёлюмюнде школада, сузлада бла вузлада айырмалы окугъан, илму ишлеринде эм чыгармачылыкда жетишимли болгъан

трий Парафилов, жыйылгъанлагъа туугъан жерлеринде, къыралларында жашауну игилендирирге итине, терен билим алыргъа сыйгенлери ючюн ыспаз эте, саулукълу, жетишимли болурларын тежегенди.

айтдырыларын тежегендиле.

Алай бла стипендиялагъа Габоланы Сафият, Алина Мешева, Кантемир Каншоев, Тимур Хашкулов, Залина Коква, Екатерина Гусаренко, Жаболаны Камилла, Мусукланы Азрет, Нелли Камкина, Элина Бекулова, Амина Кереева, Бёзюланы Жамиля, Гузеланы Исмайыл, Алина Кясова, Абшаланы Аслан, Инна Нахушева эм башхала тийишли болгъандыла. Белгили суратчы эм скульптор Михаил Шемякинни 75-жыллыгына аталып къуралгъан «Шемякинская весна» регионла аралы фестивалыны лауреатлары Эльдар Натбиев, Амина Шериева, Альбина Мамрешева,

жаш адамлагъа энчи стипендияла беруи ахшы төре болгъанды. Быйыл да анда фахмулу жашланы бла къызланы алгышлагъандыла.

Къууанчлы ише партияны регион бёлюмюню секретарыны орунбасары, Парламентни башчысыны орунбасары Жанатайлы Салим, урушну, урунууну, сауутланган кючлени эм право нязамны сакълау органлары ветеранларыны Нальчикде шахар советлерини таматасы Абдулаланы Мустафа, партияны регион бёлюмюню толтуруучу комитетини башчысы Дмитрий Парафилов, Къабарты-Малкъар къырал эл мюлк университетини ректору Аслан Апажев, Къабарты-Малкъар къырал университетини проректору Хусейн Кушов къатышхандыла.

Окуучулагъа билим алгъанда, ишленгенде да жетишимли болурларын тежей, Жанатайлы Салим ала тенглерине да ахшы юлго кёрютюрлерине, республиканы битеу да жаш тёлюсюн бирикдирилерине ийнанганын билдиргенди. Дми-

Абдулаланы Мустафа уа бек алгъа окуучуланы атааналарына бла устазларына хурмет этгенди. Ол, республикада Уллу Ата журт урушха къатышхан адамладан жангызда 160 инсан къалгъанын билдирик, жаш тёлюню бююнлюкде мамыр жашауну келтирген ата-бабаларыбызны унутмазгъа чакъыргъанды. Аслан Апажев бла Хусейн Кушов да жаш адамлагъа бийик кёрюмдюлери бла туугъан республикаларыны эм къыралны атларын иги бла

Тиона Лобжанидзе, Динара Нагоева да партиядан стипендияла аллыкъдыла.

Искусстволаны Шимал-Кавказ къырал институтуну культура эм искусстволу колледжиден Тамерлан Шатаев, Эристана Жемухова, Наина Хагурова уа ариу жырлары бла къууандыргъандыла. Тубешу бирге жыйылып суратха тышоу бла бошалгъанды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфиа.
Суратла авторнудула.

Документле

Къабарты-Малкъар Республиканы «Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал граждан служба къуллукъларыны реестрине торлениуле кийириуну юсюнден» Законуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы «Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал граждан служба къуллукъларыны реестрине торлениуле кийириуну юсюнден» Законун къабыл

кёрюрге.

2. Законну Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.В. Коквах кьол салыргъа эм жамаутха туура этерге жиберирге.

3. Бу бегим аны къабыл кёрюген кюнден кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Т.ЕГОРОВА
Нальчик шахар, 2018 жыл 27 сентябрь, №911-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал граждан служба къуллукъларыны реестрине торлениуле кийириуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы

ЗАКОНУ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти 2018 жылда 27 сентябрьде къабыл кёргенди

Къабарты-Малкъар Республиканы «Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал къуллукъларыны реестрини эм Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал граждан служба къуллукъларыны реестрини юсюнден» (Право информацияны официальный интернет-порталы www.pravo.gov.ru) 2007 жылда 24 мартда чыгарылгъан 20-ПЗ номерли Законуну къабыл кёрюлген

Къабарты-Малкъар Республиканы кырал граждан службаны къуллукъларыны реестрини 3-чю бёлюмюню 1-чи пунктуну торлениу кийирик, бу позицияны алышындырыргъа

«Министрини орунбасары 03-1-1-001»

бу магъанада позициягъа: «Министрини биринчи орунбасары 03-1-1-001 Министрини орунбасары 03-1-1-001.1».

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.КОКОВ
Нальчик шахар, 2018 жыл 3 октябрь, №25-ПЗ

Къабарты-Малкъар Республиканы «Пенсиялагъа социал къошакъ тёлёуну тохташдырырча Къабарты-Малкъар Республикада 2019 жылда пенсиячыгъа жашау этерге керекли ахчаны эм аз ёлчегин тохташдырыуну юсюнден» Законуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы «Пенсиялагъа социал къошакъ тёлёуну тохташдырырча Къабарты-Малкъар Республикада 2019 жылда пенсиячыгъа жашау этерге керекли ахчаны эм аз ёлчегин

тохташдырыуну юсюнден» Законуну къабыл кёрюрге.

2. Законну Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.В. Коквах кьол салыргъа эмда жамаутха туура этерге жиберирге.

3. Бу бегим аны къабыл кёрюген кюнден кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Т.ЕГОРОВА
Нальчик шахар, 2018 жыл 27 сентябрь, №921-П-П

Пенсиялагъа социал къошакъ тёлёуну тохташдырырча Къабарты-Малкъар Республикада 2019 жылда пенсиячыгъа жашау этерге керекли ахчаны эм аз ёлчегин тохташдырыуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы

ЗАКОНУ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти 2018 жылда 27 сентябрьде къабыл кёргенди

1-чи статья. 2019 жылда пенсиячыгъа жашау этерге керекли ахчаны эм аз ёлчегин. «Къырал социал болушлукълару юсюнден» Федерал законна тийишлиликде пенсиялагъа социал къошакъ тёлёуну тохташдырыр ючюн Къабарты-Малкъар Республикада 2019

жылда пенсиячыны жашау этерге керекли ахчасыны эм аз ёлчегин 2019 жылда Россей Федерацияда пенсиячыгъа жашау этерге керекли ахчаны эм аз ёлчегине тенг болургъа тийишлиди.

2-чи статья. Бу Законну кючюне кириуну. Бу Закон 2019 жылны 1 январьдан кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.КОКОВ
Нальчик шахар, 2018 жыл 1 октябрь, №24-ПЗ

КОМИССИЯ

Жангылганла азатлыкда
жерлерин табарча

КъМР-ни Правительствосунда аманлыкъланы профилактикасы жаны бла ведомстволары комиссияны кезиулю жыйылыуунда тутмакыдан эркин этилгенлени жамауат жашауга сингдириуну, алагга социальный, медицина болушлук беруюну мадарлары сюзюлгендиле. Кенгешни Экономика эм жамауат къоркыуусулук советни секретары **Казбек Татуев** бардырганды. Аны ишине федерал инспектор **Тимур Макоев** да къатышханды.

Биринчиден, жууапха тартуу системаны учрежденияларындан эркин этилгенлени жамауат жашауга къайтаруу жаны бла къаллай жумушла толтурулганлары сюзюлгендиле. КъМР-ни урунуу, социальный къоруулау министри **Асаналы Алимни** айтханына кере, алагга аш-суу, кийимле бериледиле, сауукълары осал болгъанлагга медицина тинтиуленден ётерге, сакъатлыкны тохташдырыуга себеплик этиледиле. Тутмакыда турган кезиуде жууукълары бла юзюлген байламлыкъланы жангыртууруга, иш бла жалчытууга, профориентация иште энчи эс бурулады. «Жылы аллындан бери озган 8 аны ичинде инсанланы бу къауумундан халкъны иш бла жалчытуу аралагга 34 адам келгенди. Аладан 24-сю ишиз болгъанлары тохташдырылганды», - дегенди докладчы.

Министерствону бла УФСИН-ни араларында этилген келишимге тийишлиликте, урунуу эм иш бла жалчытуу араланы келечилери тутмакыла бла тобешилери бардырып, урунуу рынокда къаллай усталыкыла изленгендерини, иште киргенде къаллай документле хазырларга кереклисини юслеринден ушакъла бардырады-

ла. Жууапха тартуу службаны Управлениясына республикада къаллай вакансияла болгъанларыны юслеринден билдириу дайым да этиледиле.

КъМР-де социальный адаптация жаны бла энчи учрежденила жокъдула, аны ючюн тутмакыдан эркин болгъанла, сауукъларына кере, халкъны социальный жумушларын жалчытуу учрежденилагга жибериледиле. Бююнюкде алада бу къауумдан 31 адам жашайды.

Жыйылыуда колонияладан чыкыгъанлагга медицина болушлукъну энчиликтери да сюзюлгенди. Профильли министр **Марат Хубиевни** билдиргенине кере, УФСИН бла келишимини ол таматалык этген ведомство да къабыл кёргенди. Анда жууапха тартылгъанлагга къаллай медицина болушлук берилгени, аны низамы жазылыпды, ол санда наркомания бла ауругъанлагга да. «Документде судюно оюнуу бла бу ауруудан борчлу халда багъаргга керек болгъан адамланы юслеринден информация бла алышынуу низамы да барды», - дегенди.

Республикада наркология диспансер ишлейди, районлары ара больницаларында 12 наркология кабинет, терк болушлук берген службада ренанияция эм терапия бёлюмле кыралгъандыла. Алай бла бу ауруудан къыйналгъанлагга тийишли медицина болушлук берирча битеу онгла бардыла.

Министр белгили этгенине кере, быйыл 1 сентябрьге алып къарагъанда, наркотиклени ичгенлери ючюн диспансер эсепде 868 адам турады, ол санда быйыл жангыдан тизмеге 115 адам кийирилгенди. Унуу кезиуден кезиуге хайырлангъан аныла уа профилактика эсепге салынгандыла (1040 адам).

Аланы арасында башлары судюлюк болгъанла да бардыла, ол санда быйыл эркин болгъан 88 адамдан 13-сю диспансер, 19-су уа профилактика эсепге алыннгандыла.

Жууапха тартуу федерал службаны КъМР-де Управлениясыны башчысыны къуллугъун толтургъан **Чарим Бирмаммитов** а тутулуп тургъанлары жамауат жашауга сингдириу, иш бла жалчытуу, жууукълары бла байламлыкъланы жангыртуу жаны бла къаллай мадарла тамамлангъанларыны юслеринден айтханды. Аны билдиргенине кере, Управленияны коллективни жыйылыуда тутмакыдан эркин болгъанлагга юс эм аякъ кийимле берирча, башха болушлук этилирча, энчи фонд къуаргга оюу этгенди.

Тутулуп тургъанлары усталыкыга юйретуу энчи магъаналы ишленден бириди. Докладчыны айтханына кере, аланы 22 ишчи усталыкыга юйретиле. 2017-2018 окъуу жылда уа юч жюзге жууук адамгга дипломла берилгенди. «Быйыл эркин болгъанлары арасында профессионал билимлери болмагъан бир адам да жокъду», - дегенди ол.

Алай инсанланы бу къауумун иште алыгъа ашыкмайдыла. Чарим Бирмаммитов аладан бир-бирлери жашауда кеслерине жер табалмай, жамауатда социальный байламлыкъла къуаралмай, жангыдан аманлыкъла этип, артка тюрге тюшгенлерин чертгенди. Ол жууаплы органланы, жер-жерли властыны да бу жарысууга эс бурургга чакырганды.

Докладчыны сюзгенден сора комиссияны келечилери жууаплы органлагга тийишли эсерттиулени къабыл кёргендиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Ыспас сёзле,
жырла эмда тепсеуле

Къашхатауда «Не смеите забывать Учителей» деген ат бла элни орта школунда Устазны кюнине аталгъан байрам озгъанды. Ары Черек районну мектеплерини директорлары, устазлары, педагог ишни ветеранлары, башхала да келгендиле. Къонакъла, монг жасалгъан столланы артында олтуруп, кеслерини окъуучуларыны жетишимлерини юслеринден ушакъла да бардыргандыла. Ингир а жыр айтыргга, окъутуу-юйретуу иште да юлюшюн къошхан Макытланы Арсенни «Салам алейкум, друзья мои» деген жыры бла башланганды.

Къууанчлы байрамга районну администрациясыны башчысыны орунбасары Улбашланы Сахадин да сыйою келгенди. Ол, устазланы Муртазланы Борисини эм кесини атындан алгышшай, аланы харкюнлюк ишлери уллу хурметге тийишли болгъаныны айтып, ёсюп келген тёлуге тынгылы билим берир ючюн къайгыргъанларына ыспас этгенди.

ЫРАЗЫЛЫКЪ

Ариу кёргендиле,
базындыргъандыла

Устаз болуп, ишлеп башлагъан жылларымы эсге тюшюр, жюрегими теренинден келген жылыуукъ бла эсгерем республикабызны бек ариу жерлеринден биринде – Бахсан ауузунда - орналгъан орта школну, андагы педагоглары да.

Налыкде окъуу юйно башагъанымда Огъары Бахсанга жибередиле. Анамы къарындашы Башийланы Володя анда жашагъаны себепли алагга къонакъыга бара тургъанымы хайырындан эл бла уа шагъыйрей эдим.

Алай а, школгга тебирей, танымагъан адамларымы арасында къалай юйренирме, ишлерме деп къоркъуп барганма. Болсада манга коллектив, директор да жарыкъ тюбеген эдиле. Аладан бир къауумуну атларын сагыныр-га суюме: Ёзденланы Хызыр, Теммоланы Света, Абдулаланы Мариям, Моллаланы Фатима, Гызыланы Лариса, дагы да башхала. Кюнден-кюнне

Ызы бла хычыуун жумуш башланганды. Республиканы Правительствосуну Сыйлы грамотасы бла районну билим берии управлениясыны келечиси Жангоразланы Светлана, Аушигерни школуну тарых-дан гга бла обществознаниядан устазы Тамара Шхагапсоева саугъалангандыла.

Андан сора да ол кюн битеулю билим берген мектеплене педагоглары, школгга дери окъухтан бёлюмлене юйретуучилери белгиленгендиле. Аланы санында «Жылны устазы-2018» Битеуроссей конкурсу муниципал кесегинде хорлагъан Бабугентини орта мектебин башлангъан классларыны педагогу Атабийланы Танзила бла Жемталаны садигини юйретуучисоу Фатима Кагазёжева да бардыла.

Байрамны кезиуде жырла, зришуле, тепсеуле да болгандыла. Бери келгенле солуп, зауукълукъ алгъандыла.

БЕЗЮЛАНЫ Залина,
Черек районну пресс-службасыны арасы.

Къайгырыу

Иште ачыгъанлагга -
жангы автомобильле

Къабарты-Малкъарда ишни юсюнде ачыгъан сегизеулен Социал страхования фонддан жангы «Лада-Гранта» машинала алгъандыла. Ключлени алагга фондну бёлююню таматасы Эльдар Кагермазов тутурганды. Производствода ачыгъанлагга улоула «Обязательноном социальном страховании от несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний» Федерал законнга тийишлиликте берилгендиле.

Хар автомобиль да энчи жарашдырылганды эмда ол иесини саулуугуна кере тюлендирилди ишленгенди. Улоу кимге керек болгъаны медицина-социал экспертиза бюро тохташдырады. Транспорт амалла жети жылгга бериледиле. Ол заманны ичинде Социал страхованияны регион фонду жаутлукъ материаллагга эмда ремонтна къоратылгъан

ахчаны бир кесегин тёлейди. Андан сора да, иеси жети жылны ичинде машинасына тынгылы ремонт этдирсе, аны да отуз процентин фонд тёлейди.

Производства ачыгъанлагга неда ауруу тапханлагга, иште жараулу болмай къалгъанлары ючюн, стажына да къарамагъанлай, хакъыны жюз проценти чакълы бири тёлениди. Андан сора да, бир жолгга эм ай сайын страховой тёлееуле этиледиле, дарманлагга, башха медицина кереклеге, социал эмда профессионал реабилитациягга, ол санда санатор-курорт багъыууга, барыр жерине жолу эм андан да къайтханы ючюн къоратхан ахчасы да толусунлай къайтарылады.

Автомобиль къоллу болгъанлары араларында Алтууланы Хусей, Созайланы Хаким, Батчаланы Хаким, Ло-

кыяланы Назир да бардыла. Ачхычланы алгъанладан бир къаууму бла тюбешип, хапар соргъанма. Назир Тырыуауузла жашайды. Комбинатда ишлегенинде аягъын алдыргъан эди. Бу жолгъа машинасы аны экинчисиди.

Хаким а акъ суучуду. Ол 1994 жылда инвалид болгъунчу «Эльбрус» санаторийде ишлеп турганды. Анда ёнге ауруу тапханды. Москвада клиникада жатханындан сора анга экинчи группа инвалидликни бергендиле. Бу жол бла ючюнчю кере жангы машина алады.

«Социал страхования фонда бизге дайым да болушлукъ этгенлей, кёз-кёулакъ болгъанлай тургъаны ючюн жюрек ыразылыгъымы билдиреме. Сау болсунла, улоу берии бла чекленип къалмайдыла», - дегенди ол къысха ушагъыбызда.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Назмучума деп сен бир заманда да айтмагъанса. Адабият жолунгу уа къанаты сёзле бла, жыр бла, назму бла башлагъанса. Баям, таулу болгъанын себепли. «Назму жазмагъан малкъарлы къайда?!» – дечю эдинг. – Аллай, сыйдамланган тил бла айтылгъанлары ючюн къалгъандыла эсде эрттегили таурухла – нартли. Жерибиз бийикге ёсгенча, оюмларыбыз да бийикге элтедиле бизни».

*Кёзлерими жарыгъы, жүрек къаным
Сенсе жангыз! Сени ючюндю
жашагъаным!
Сенсе ююм, Жылыуум, Ырахатым,
Базынганым, Къууанчыым, Кенг
муратым!*

– дейсе да, ийнанып къалады окуучу.
Назмударынгы асламы уа нёгерсиз неда тегерек рифмалы. Аланы къуралыулары да, халкъ чыгъармалада айтылгъанча, чырмаусуз, сайлагъан сёзлеринг да – оюмунгу тынч ангы-

сыйгенинги уа айталмайса, ючюсю да санга бирча иги болгъандыла. «Ананы сёзю», «Таулу тишириула» деген, башха назмуларында да жашайдыла ала.

Билеме, онсегизжыллыкъ ананг кюндеши бла бир юйде туралмагъанды. Аны сыйген жашы бар эди. Атанг къоншу отоуда уллу ананг бла къалгъанда, гитча ананг, тапхан ананг Зухра, кюйюнемлик жукълатмагъан кечени ашырып, ийнеки саууп, аны

– Сен да окуу муну. Ушагъан жерлеригиз барды, – деп, узатаса кёк тышылу жукъа назму киталчыкыны манга.

Кёп окуучу эдинг, бек кёп. Билгенинг чексиз, сёзюнг, ишинг ышангъылы болуп, излейме сени бююн-бюегече да. Алай... алданырга уа ёч эдинг, асыры хыйласыздан, баям. Сен кюл узатханла сатхандыла кёп кере сени. Кеченсе барын да. Алданырыкъ эдинг къайтып дагъыда... Керти дуняда ётюрюк уа эте болмаз ансы.

«Сайламала китабы» деп атагъанса, кёп заманны артха салып тургъан назмуларын кирген жыйымдыкъыга. Анда «къалачынгы къызгъанганны», сени «журлай улутханны», «базарсёз эрлени», «ары – оракъ, бери чалгъы болгъан тишириула», «этингенинги кюйдюрюп туйген» алтакъ жыйынны да кечесе («Кечеме»).

*Мен бирде къыйын ауруп
тургъанымлай,
Атланып, тенглик этдим кийик саугъа.
Аллах, кеч аны да сен гюняхларын, –
Бек алгъа ол чабады энди манга! –
деп жазаса.*

Уллу жазыучу бла эс къозгъагъан сёлешу

ЖЮРЕГИНГДЕ СЕН КЮННЮ ЖЮРЮТЕ ЭДИНГ

Биреуде жүрегинг жаратхан тизгинге тюбесенг а, къууанып, киталпы неда газетни къолунгда тутуп, кирир эдинг, жеңил атлай, бетинг жарып. Сёзлени бир бирине ариу, накъышлы этип тагъар ючюн жазмагъанса назму – жүрегинг ачханса. Анда уа сен кюнюн жүрютте эдинг. Чомарт да андан болгъанса – асыры фахмулудан:

*Мен ингир сайын къошдан келеме,
Миннген атымы терлетип.
Терезегизден терк озалмайма,
Сюймеклик мени кеф этип...*

лашымыл этгенле, ачыкъла. Байсолтанланы Алимге такъган жырынгы халкъ макъам бла жасап кюйгъанса да, аны ким да айталлыкды:

*Гитчелик кюнден гиртчи ёсгененг,
Тау къушу кирик, таулада.
Ахшы ёмюрюнго атап бергенсе,
Ата журтунга саугъага.*

*...Акъылдан кетмей кишилик атынг,
Туугъан жерингде сакъланад.
Жигитлигинги айта, Малкъарынг
Сени атынг бла махтанад.*

сюрюге къошаргъа чыкъгъанды. Анда сыйгенин кёрюп, жилягъанда, ол, сюрююно да кююп, аны юйюне алып баргъанды. Ол санга термилип жашагъанын билесе.

Эсингдемиди, бизни бла экиге айланган Будайланы Ахмат ауушханда, ананг сени бла мени ашыра чыкъгъан эди арбаздан. Келе эдик, мен бир жанында, ананг да бирси жанында, алгъа ёте да, кёзюнге къарай, артха къайталмай...

Сюймеклик сени жүрегинг бир заманда да къыймагъанды. Кетип да къайры кетсин, андача кенглик, андача жылыулу ышыкъ къайда тапсын? Сен кёкню, жерни да сыйгенсе. Шууулдайдыла Акъ-Сууда алгъын багуш болуучу жерде ол сен орнатхан терекле. Ёседи нёгер къызымы арбазында сен келтирген жабышмакъ. Урлукъ ата, хуна къалай, юй кётюре да биле эдинг. Чалгъы жыйынны жаны бла ётмегенсе, дуру тартып чыкъмай. Къаламынг а чаба эди акъ къагъытда, къара ызын угъай, жүрек сырынгы къоя.

Ой, не насылпыды ол къыз – сени лирика жигитинг, «татлы умутну унутулмаз жырларын айтдыргъан» Ариука! Сен, анга атап, аллай бир ариу айтаса! Аны кёзлери – кюнден юзюлгенле, кеси да – жауундан сора жашнагъан гюл:

*Сюймеклик къагъыт санга жазама,
Жүрегим бла термилип.
Жазгъан саламны къабыл этерсе,
Сюймеклигим сени билип.
Ичим кюеди, сен суусаб берчи,
Мен ичейим да къанайым.
Кесингден мадар болмаса,
Амалын къайдан табайым?*

1966 жылда сени «Жаннетни къызы» деген назму халда жазылгъан повесть китабынг чыкъгъанды. Аны баш жигити Зубай, Жаннетни къызы, сюймеклики, жарыкъ умутну да сынау жоллада кесинден ёнгелетмей барды. Иги бла бошаргъа сыйюючюнесе да жазгъанларынгы, мында да насып кирген юйюне терезесинден къарап, алгышты этип, кетип баргъанча, алай жарыкъды кёлюнг.

Поэзияда жангы сёзю сыйгенсе. Орус поэт Татьяна Смертинаны назмулары «Литературная газетада» басмаланганда, анга уллу къагъыт жазгъан эдинг. Ол, сен кетгенден сора, аны Интернетге салгъанды, анга эс бёлгенинге къууанып. Сен анда: «Поэзияны, керти поэзияны, жыл санны, динни, миллетлики чеклерин кетерген ышаны барды. Ол адамланы алай жууукъ этеди, ала бир бирни туугъанлы бери таныгъанча, сыйюп тургъанча. Сиз сёзле бла жазгъанга ушамайсыз – сезимлеригиз бла, солугъаныгыз бла билдиресиз оюмларыгызны...» – дейсе, кесинги юсюнгден айтханча.

Эсимдемиди, доктордан тилеп, Москвада учуп, аны Жазыучулары союзуна алдырып, окуучуга да салып келгенинг. Арта, кёп жыл озгъандан сора, Тюркде художник жашынгы юйюнде къонакъ болуп, саугъалы къайтханда да айталмагъанды ол санга: «Къаллай иги жаш ёсдюргенсе, Алим, сен!» – деп. Ачыуунг жокъ эди, сейир эте эдинг ансы аны ташча тынгылауна.

Иги затны кёре юйренмегенди ол, жарлы. Сен а биринчи аны эслей эдинг адамда, фахмуда да. Мен а къарай эдим санга туурадан, кесинге зат излемей (хата окуёна келтире!), башхагъа игилик этгенинге. Ол чакълада мени кюн жылытханын, жарытханын сезип тургъанма.

Игилеге – чамчы Хабугъа, назмучу Къайсыннга, тарыхчы поэт Шахмырзагъа, устаз Жаболаны Борисге, архитектор Каркаланы Мухарбийге, сабанчыгъа, кюйчугъа, башха усталыгъа да махтау сёз айтаса. Къязим хажи уа – ушакъ нёгеринг, жүрек ачыуларынга дарман тапхан ажайып. Аны келесе, бирде жарыкъ бола, бирде мудахлыкъ баса, аны таш юйюно арбазында олтураса, халкынгы жараларыны юсюнден айтыргъа, акъыл сёз сураргъа, тёзюмлюк табаргъа сыйюп.

Эсингдемиди былайда тилек этгенинг? Бийикледе этилген тилек терк жете болур Аллахха деген эдим, сени тобукъланып кёргенимде, бирде Шыкъыда. Шахмырзагъа, Фардыкка да барычуса.

*Чегемде, Жети-Кешене башында
Олтурама. Жангыз. Кече арада.
Оюлгъан элни хуна тапсарына
Жатадыла тынгысыз ауанала.*

*Сабыр къалкъыйдыла бурунгу элле,
Назму окуйду зауаллы Шахмырза.
Сиз болушугуз, эски кешенеле,
Бу къызы ёмюрде халкълай къалырга,
– дегенсе анда.*

Назмучулукъ Аллахдан келечиликча бир затды. Аны жолу жүрекден жүрекге ди. Сени акъ сёзюнг андан ангылашымылды эм сыйлыды.

Терезени ары жанында кюз арты жарыйды. Аны къызыл, сары боулары, келлик къышны эсимден кетериге кюрешгенча, тынгысыздыла, мен а сеземге: къач аны жууукълугун менден букъдурургъа кюрешеди. Сен жылны бу кезиюнде, асфальт, бетон жолла бла бармай, чапыракъла шыбырдагъан терек топлерин сайлаучунг эсиме тошеди.

– Кел, ашырайым, – дейсе да, жарыкъ, атлайызы бирге, эрттеден келген ушагъыбызны юзалайм. Узакъда уа кюн кюеди...

Алим къалам къарындашлары бла.

Бу ийнар жырынгы. Сен аны эртте жазгъанса, жаш заманында. Эсингден а кетмейди. Шүёхларынг юслеринден айтаса. Локияданы Къайсынны терктер сагъыныучуса, аны бла бирге салгъан сахна оюмларыгызны да, такъган жырларыгызны да. «Алтынны бетин басмаз тот, сен мени алтынны...», – деп, айтаса аны жырын. «Жаным сенсе» деген биринчи китабында анга атагъан бир къауум назмунг да барды.

Ой, ол биринчи киталпы къууанчын эсгерге туруп, атангы, анангы, андан кем болмагъан ёге аналарынгы да сени бла ёхтемленгенлерин жашыраса. Мен а билеме, хапарынгы арасында ышара турады ол кюн. Ол а 1959 жылда эди. Назмуларын ары дери да чыкъгъандыла «Коммунизмге жол» газетде эм «Къарындашны сёзю» деген назму жыйымдыкъда.

Бу уа энчи эди. Жаланда сени улан сёзюню, сюймеклигинг, жашлыкъда болуучуса, жүрекке юзюксюз, саулай сыйындырып, бизге ётюрюксюз жетдирген.

*Керек кюнде хазырды санга жаным,
Жаным сенсе! Сениме мен,
Малкъарым!*

Алайды, игилерини атлары бла махтанады халкъ. Сен да ёхтемсе къыралынг, адамынг ючюн да «Москва», «Эшит, дуня!», «Комсомол», «Ленинни юсюнден жыр», «Испаниялы туристге жууап» деген эм башха назмуларынгда.

Таулу юйюне берекетине да къууанаса. Ирики боюнун тартады ата къарындашынг Салах. Ол аны иш хакъына алгъанды колхоздан, халал къыйыныды. Тамата, чардакъда къакъ этлени кёргозте, айтады:

*– Азыкъ этер энтта аллай бир
салсакъ да.
Къыш узуну юйден къонакъ
юзолмейд,
Туралмайбыз биз, къонакъсыз
къалсакъ да!*

*Ашайбыз биз, къонакъ бла олтуруп,
Къакъ этледен келин жаркой этеди.
Келген къонакъ, жашауума бюсореп:
«Ай, аперим! Жашагъын!» – деп, кетеди.*

«Ю а ёсдюргендиле мени», – дейсе. Къайсын бегирек

Конкурс

Къыйын жумушланы тийишли тындырганды

Озгъан ыйыкъда «Жылны юретиучюсю – 2018» Битеуроссей конкурсу регион кезиуу байрам халда бошалганды. Эсгерте кетейик, анга республиканы хар райондан да бирер келечи, башхача айтханда уа, кеслеринде биринчи жерле алгъанла къатышхандыла. Эришиу юч кюнню ичинде эки тургъа бёлюнуп бардырылганды. Жюрини оюуна тийишликте аны финалына уа жетеулен чыккъан эдиле.

Шабат күн а къуанчлы жыйылыу Терек шахарны ючюнчо номерли «Нур» сабий садны мурдорунда ётгенди. Аны хурметли къонаклары КъМР-ни Парламентини Билим беруи, илму эм жаш тёлую ишлери жаны бла комитетини председатели Светлана Азикова, жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлую ишлери жаны бла министрни къуллугун толтурган Аюс Кумыков, Терк районну администрациясын башчысыны орунбасары Шшикан Семёнов, ведомстволу министерствону, районлауа билим беруи управлениланы,

жюрини келечилери эм башхала болгандыла.

Келгенлени, бютюнда бег а конкурсха къатышханланы эм ала ишлеген махкемелени, Аюс Мухамедович эришиуну жабылыуу бла алгъышлагъанды. Ол бююнлюкте юретиучюлени сабийлени жашаууа кёз къарамларыны тохташуунда, аланы мектепге хазырлауда къыйындары, сагъынылгъан жумушну да профессионал даражаны ёсдюрюуде магъанасын чертгенди.

Аны къурагъанлагъа, къонакъбайлагъа да ыспас эте, мындан арысында да окутууну бу бёлюмюне эс бурулгъанлай турлугун билдиргенди. Бизде ол жаны бла аслам проект тамамланганын эсгертип, жылны ахырына садиклеге сегиз жюз чаклы къошакъ жер ишлениринг айтханды. Бирси къонакъла да, алгъышлагъа къошула, бу усталыкны къыймаын чертгенди.

Байрамны чеклеринде окую майданла да къуралгъандыла. Хар район школгъа дери билим беруи алада не халда

болганын кеслерини мастер-класслары, методикалы лабораториялары, кёрмочлери бла да ачыклагъандыла. Аланы хайыры бла бири башхасыны сынамына да тошюнорге онг тапхандыла.

Хычыуун жумушну кезиуунде уа Жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлую ишлери жаны бла министерствону дипломлары, багъалы планшетле бла да айырмалыны Аюс Мухамедович саугъалагъанды. Алай бла призёрланы арасында Элбрус районну Тырныаууз шахарыны бешинчи номерли гимназиясыны мектепге дери окутхан бёлюмюню юретиучюсю Хаджиланы Аминат ол жаны бла аслам жерге тийишли болганды. Биринчилик Зольск районнга жетгенди (Зулета Бженикова), экинчи уа Прохладный шахарны келечисиди (Ирина Тернова).

Аминат Ахматовна бизге кеси билдиргенге кёре, эришиу тынч да тойюл эди. Алай а ол, аны магъанасы профессионал хазырлыгын ачыклагъанынган сора да, коллегала-

рынгы сынамына тошюнорде, жангычылыкъланы билиуде эм аланы кесинги ишинге жетишимли хайырланууда болганын чертгенди.

Ол күн байрамгъа жыйылгъанла районну сабийлерини телсеу, жыр жаны бла хунерлерин да кёргендиле. Конкурсда хорлагъан а аны къырал даражалы кесегине республикабызны атындан къатышырыкъды.

МОКЪАЛАНЫ Зухура. ХОЛАЛАНЫ Марзият алгъан суратда Хаджиланы Аминат.

Устапа

Окуйду эмда окутады

Курданланы Ирина Тырныаууну ючюнчо номерли орта школунда дерсле береди. Лашкутада мектепни тауусхандан сора Малчыкде педагогика училищеге окургъа киргенди. Аны айырмалы бошоп, кесини ёз школунда башланган классны устазы болуп келген эди. Аны бла бирге уа огъарыда сагъынылгъан шахар мектепде да ишлегенди.

Арта мында малкъар тилден бла адабиятдан окута, кеси да КъМКЪУ-ну филология факультетинде билим

ПЕДСОВЕТ

ТАМАТА ТЁЛЮНЮ СЫНАУУ КЕРЕКСИЗМИ БОЛУПМУ КЪАЛГЪАНДЫ?

Бизни сабийлерибизге бусагъатда не бола турады? Бу къыйын сорууну НИУ ВШЭ-ни Окутуу институтуну шёндюлю сабийликни тинтиулени арасыны таматасы Катерина Поливанова бла сюзезибиз.

Сабий

эркинликни тийреси къысхартылады

- Катерина Николаевна, шёндю абаданланы асламысына сабийле бек уллу заман, ахча, күч салынган проект болуп къалгъандыла. Анала кёбосуне балаларына болушур ючюн ишлеринден кетедиле. Аллай затла алгын эслемегендиле.

- Бусагъатда бек ауур тинтиу этип бошагъанды. Ол бюгон сабий окутууну арасы юйор болганын кёрюзгенди. Сёз ол негда бу мектепни сайлаууну юсюнден бармайды. Биз билим бергенни онгланыны юсюнден хабарлайбыз. Сёз ючюн, ол астрономияны окургъа излейди. Олсагъат соруу туады - сен къайда кюреширкисе? Ары не бла жетериксе? Ким элтирикди? Школдан ким алыкъды? Дерслени хазырларгъа ким болушурукъду? Ата-анала балаларына окутуу онгланы кенг къуаргъа кён саладыла. Мында, керти, биз аз айтхан бир шургулу зат барды - ол сабийни хайырсыз къоратылгъан бош заманы.

- Балала кеслери алларына къалгъан заман?

- Хау, Мария Осоринаны «Сабийлени тасха дунясы абаданланы дунясыны тийресинде» деген сейрлик китабы барды. Ол къызчыкъланы торлю-торлю жашырынлыкъларыны, казакы-разбойниклени, эркинлик берилмеген жерледе айланууну юсюнден. Сёз ючюн, атылып тургъан къурулушну тинтиу - мында къорктуу да, тамаша излеу да, оюн да - бары бизни сабийлигибизни

толтурган шартла бардыла.

Шёндю бу затла кетип барадыла. Нек десегиз арт он жылыла шахар къоркыуу тийреге саналады. Аны себепли сабийле дайым ата-аналаны кёз-къулакъ болуларын дадыла. Сора бала дерслени хазырлагъандан сора не этсин? Эркин жюрюу алгындан эсе бусагъатда кеч башланады. Телевизоргъа къараргъа да ала сыймейди...

- Кертими?

- Хау! Компьютерни аллында уа бек сыйоп олтурадыла. Дагъыда: сабийле аслам заманын кафеде, сатыу-алыу аралада ётдюрелди. Аны юсюне да ахча къоратмай, жыйын болуп Wi-Fi болгъан жерде заманларын оздурадыла.

- Аллай сабийлик кеслери шахар эркинлигинде ёсгенлени аллында бир торлю шарт онгълукъла беремиди?

- Айхай, билсег а ала къайда колкурения этериклерин! Биз дуня 15 жылдан къалай торлениринг аныламайбыз. Сёз ючюн, шёндю, ким не зат айтса да, компьютер оюнда аман болмагъанын сезебиз. Хау, жабышыу, къоркыуу барды, неге да бойсуургъа тынчды. Геймерлени мыймы функциялары иги айныдыла. Алайды да, былайда гонях жокъду, болсада

бу усталыкъла ёзленирлеми ала ёсселе.

Ангылаймысыз, мен билими кимге бере эсем да, олду мени сабийим. Бюгон кесинги жашауу сынаууну баланга тапдырыргъа онг жокъду, ол анга чырта керек тойюлдю. Бусагъатда мени сабийлерим 20 жыл мындан алда арталыда табийгъатда тюбемден сфералада ишлейдиле.

Ата-бабаланы тоханадан тайдырадыла

- Гаккъла тауукъну юйретедиле дегенча халгъамы келип къалдыкъ?..

- Былайда дагъыда бир такъыйкъа магъаналыды: ким юйрете эсе, ол сапарни береди. Мени балам смартфонга къошагъан къалай хайырларыгъа боллугун юйретип тебиресе манга, тамата мен тойюлме, олду. Бу торлениу юйорде власть келишиле оюла башлагъаныны шагъатлыгъыды.

- Ата-аналаны жашауу педесталдан тошюргени игилик келтирими?

- Шёндю, сени киши да унукъдурмай эсе, юйорде алайсыз да хар зат да сени сейрлеринги тегерегинде бурула эсе, башына эркинликте не ючюн итинирге к-

режди сабий? Сёз ючюн, бююнню отузжыллыкъла аланы къалай юйретелерине ыразы тойюлдюле. Ол процесс а алгын доктор Спону окутууна кёре къуралгъанды - ючюнню низамы, энчи ундурукъ-къукъ, ашатыуу кесгин заманы...

Бусагъатда не да башха торлю этиледи: къагъанакъ анасы бла жукълайды, ол илзеген чакъда аш береди. Юйретиуну жангы амаллары чыгъадыла, юлгюге, къаты ата-аналыкъ. Ол игимди, аманмыды, айтыргъа къыйнды.

Биз алагъа аз урушабыз...

- Шёндюю балала биз аланы тап юйретмегенбиз демезлеми, уллу болсала?

- Ким биледи, айтмазла деп да ышаныу жокъду: «Анам, мени дайым башымы сылап турмай, иги урушургъа керек эди». Биз, жарсыууа, белгисиз тамблагъа сабийлени хазырларгъа къолубуздан келмейди. Жангы модельле, теорияла да сейир вариантладыла, алай ала хакъдыла деп ким айтырыкъды? Киши да угъай.

- Да сора бизге ким акъыл юйретирикди?

- Бюгон адам жангыз кеси жуу-аппыды жашаууна - ма олду проблема. Баласын да ол кеси юйретирикди, къаллай болуп ёсериючюн да кеси жууаппыды. Бу борчланы кимге эсе да атаргъа мадар жокъду.

Биреулен психотерапевтден къутхаруу излейди. Келик кезиуде психиатрия керек болуп къоркыуу баямды. Нек десегиз торлениулени саны мардадан озуп башлагъанды, адамны уа алагъа къабыргъасын жарашдырыу онгланы чексиз тойюлдюле. Кюнден-кюнге жангы гаджет негда жангы технология, негда жангы юйретиу теория чыгъады эмда сен биягы торленирге, жашаудан арта къалмазгъа кюреш...

Ярослав КОРОБАТОВ. «Комсомольская правда» газет.

алгъанды. Бююнлюкте аны педагог стажы отуз жылгъа жууукълашханды.

Сайлаууну юсюнден хабарлай, устаз болургъа анасы кёллендиргенин, аны кесини да аллай мураты кёчгюнчюлюкню хатасындан толмай къалганын айтады. Алай бла ол, эм ахшы усталыкъ болганына ийнанып, окуюуну кезиуунде окуюна педагогга дерслерин къалай бардыргъанларына, ишлерин суйгенлерине, анга къалай берилгенлерине эс бургъанды, алагъа ушаргъа да итингенди. Класс башчысы Гюлюяланы Аминат Юсюповна да бу жол аныкъы болганына тошюндюргенди.

Бююнлюкте билим берууде кён зат торленгенди.

Алай эсе да, устаз сабийлеге жол кёрюзгъен инсанлай къалады. Педагог ишни чынтты устасы, кесини къарыуна, окуюулугуна ышана, жаш тёлуюна да алгъа барыргъа, не жаны бла да айныргъа юйретеди. Жамауат а устазланы аллында жангы борчла салады.

Ирина Исмаиловна уа педагог, жаланда школчуланы юйретгени бла чекленмей, кеси да билимин ёсдюргенлей турургъа тийишли болганын чертеди. Аны себепли ол жорукъгъа кертичилей да къалады: окутхан, окугъан да этеди. Хар заманда да анасыны: «Бек башы - ёзонг неде да юлгюлю болгъанлай тур. Халал, тозлюкню жолун сайлагъан адам эсенг, сен юйретгенле да адепли, намыслы ёсерикдиле», - деп, эстертиусталыкны айыргъаны, аны бла бирге сабийлени ана тиллерин биллирге эм сюерге юйретгени ючюн ол кесин насыплыгъа санайды. Ата-аналаны, окуюучуланы ырызлыкълары уа аны бютюн күч салып ишлерге кёллендиреди.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

ПРОЕКТ

Юйюрню сакъларгъа алланып

Нальчик шахарда «Намыс» реабилитация араны «Истоки» деген проекти Россей Федерацияны Президентини сабийлени эркинликлери жаны бла уполномоченныйини башламчылыгы бла бардырылган «Вектор «Детство-2018» деген конкурсда бек кючлю жюз проектни санына киргенди.

Огъурлулукъ

«Намыс» реабилитация араны директоруну орунбасары Хаджиланы Вера айтханга кере, «Истоки» деген проект юйюрлени сакълугъа себеплик этеди. Бу иш бла мында 2014 жылдан бери кюрешедиле. Аны хайыры бла бир талай юйюрге эс бурулуп, социал болушлукъ этилингенди. Араны ишчилери бизни республикада битеу районлагъа жазып, эм алгъа къолайсыз неда сабийле жунчуп жашагъан юйюрлени ачыкълагъандыла, ызы бла хар болум энчи сюзюлгенди. Тизмеге кирген жашланы бла кызиланы юйюрлеринде ата-аналары ичиге, наркотиклеге хорлатханла, артыкълыкъ сынагъанла эм жашар жерлери болмагъанла да бардыла. Жарсыугъа, ата-аналары бла бир тил табалмагъанларды да аз туююлдуле. Дагъыда «Сабийни отуу», «Ююлагъа жер къурау», «Туугъан кюн уллу къууанчды» деген темаланы юсю бла юйретиуге да сююноп тынгъалайдыла. Абаданла жашаугъа гитчелени кез къарамлары бла къараргъа юйренидиле.

сабийлерини алларында жуу-аппльлыкъны ангыламайдыла. Арада аланы кюндюз неда кече-кюн да тутар амал барды. Къыйынлыкъларгъа тышгенлени, ишсизлени, хакълары аз болуп юйюрлерин кечиндиралмагъанланы «Намысда» сабийлерин къояргъа онглары болады. Жарсыугъа, ичгичиле бла наркоманла сабийлерин кере келген заманда окуна кеш болуп келедиле бир-бирде.

Кёлюндегилерин айтыу

- Мен «Намыс» арада тургъанлы бир жыл болады. Онунчу школда окуйма. Математиканы, орус тилни, информатиканы дерслерин жаратамы. Мында турургъа да бек сюеме. Жангыз да анам терк-терк келмегени жарсытады. Ол мени жалаңда терт кере жокъларгъанды. Мен а хар ыйыкъдан да келсе сюе эдим.
- Эки эгечим да, мен да мында турабыз. Къарындашым Бабугенде кадет школда окуйду. Атам, анам, ыннам бла бирге жашайбыз.
- Юйге къайтыргъа сюеме. Анда жашагъанымда, Нальчикде онтогузунчу школда окуй

эдим. Анама аш этерге болушучума, кесим да повар болургъа сюеме.

- Манга эгешчик туугъанды. Мында мен эки къарындашым бла жашайма. Анабыз жангыз бир кере келгенди. Шендо да сабийге къарайды да, келалмайды. Сайларгъа тыоше, юйден эсе мында сююноп жашарыкъ эдим.

... Музыка эшитиледи, сабийле тепседиле. Бир-бирлери уа мудах олтуруп турадыла, мудахлыкъ кезлерин басып. Ала кеп затны кёргендиле, жюрек ачыуно замансыз сынагъандыла, тенглерини къатларында уялыргъа да тышгенди, жашау болумларын тюрендиралмазлыкъларын ангылап, кеп ахшы муратларындан тюнголгендиле.

«Истоки» – ол бек алгъа ёз юйюрню чачмай, аны не да этип сакъларгъа болушуду. Аталаны аналаны, ёсдюргенлерини алларында жууаппльлыкъны унутмай, ала бла бир тил табып жашаргъа юйретиуду. Юйюрню сакълар амал болмаса уа, гитчеле интернатха тюшедиле.

Мында ёсгенлени жашаугъа къарамлары башха тюрю болады. Ала кеслери ата-анала болсала да, сабийлерин интернатха келтирген төре болуп къалады. Ол а бек жарсыулуду. Сагъынанлам проект ата-аналагъа балаларындан айрылмазгъа болушады.

БАЙСЫЛАНЫ Марзят.

КЪОШУМЧУЛУКЪ

«Формулагъа» къатышханланы саны кёбейе барады

Сентябрьни ахырында Сочида «Формула-1» эришюню ахыр бешинчи кесеги бардырылганды. Къабарты-Малкъарны автомобиль-мотоциклет спортдан федерациясыны келечилери аны къураугъа эм бардырыугъа уллу къошумчулукъ этгендиле. Аланы алгышлай, республиканы спорт министрини орунбасары Аналаны Аслан, эришюде къыралны башчысы да болгъанын эм хорлагъанланы саулагъанын эсгертип, бу ишге уллу магъана берилгенин чертгенди.

Аны хайырындан бизни республикада да спортну бу тюрлюсюн сюйгенлени, быллай ишлеге къатышханланы саны ёсер деп ийханабыз. Жаш адамла барысы да жару этерге секциялагъа, заллагъа жюрюмейдиле. Кёпле спортну техника тюрлюлерин жаратадыла, техниканы чачаргъа-жыаргъа, автомобиллени, мотоцикллени сюрюрге сюеди.

Сизни болушлугъуыз бла ала техника бла тюз ишлеге юйренирлерине, жолда жюрююню жорукъларын бузмай айланарларына ышанабыз. Ол себепден бардыргъан иши-

гиз ючюн барыгъызгъа да ыразылыгъымы билдиреке, - дегенди ол. Федерацияны башчысы Байсыланы Темиржан айтханга кере, эришюге къатышыргъа онг былтыр да берилген эди, алай анга бизден жангыз да ючеулен баралганды. Быйыл «Формулагъа» асым адамыбыз къошулурча уллу иш тамамлагъанбыз, битеу къыралда аны бла байламлы болгъан ишлеге, семинарлагъа къатышханбыз, Нижний Новгородда Россейни чемпионатыны 1-чи кезиюне, артада Сочида аны 5-6-чы кезиюлеринде болгъанбыз.

Быйыл «Формулагъа» он адамыбыз барганды: алтаулан маршалланы ишлерин толтургъандыла, экеулен постлада

таматала болгъандыла эмда экеулен «Формула-1», «Формула-2» комиссиялагъа киргендиле – машинала жолгъа чыкъгынчы аланы халларын тинтгендиле. Постлада сюелгенле автомобильледе бузукъ болса болушхандыла, аланы сынган жерлерин ишленгендиле. Экинчи жыл да бу эришюню бардырыугъа бизден андан да кеп адам къатышыргъына ышанабыз, дегенди.

Федерацияны келечиси Руслан Кодзиков «Формулагъа» экинчи кере къошулганды, быйыл машиналаны техника халларына, ала жорукъларгъа келишгенлерине бла къалгъанларына къарагъанды. Механикле ала терк барыча хыйлала эталмазча, машинала жолгъа чыкъ-

гынчыгъа дери, сора эришюню ахырында да тинтүлгенден ётедиле, деп белгилегенди ол. Гузойланы Исмайл болган жерде къыйын болум чыгаргъа аздан къалганды. Ала къурда хазырлыкъларгъа тургъанларыны хайырындан, адам ачымагъанды. Атабийланы Шахан белгили гонщик Сергей Сироткинден сауға алыргъа, биргесине суратха тюшерге да жетишгенди.

«Формула-1» эм башха турнирледе болмагъан заманларында федерацияны келечилери жамауат магъаналы ишлени тамамлайдыла, кеслери да эришюле къурайдыла, семинарла бардырадыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зулфия. Сурат авторнуду.

Кенгеу

Борчланы толу жабаргъа

Кёп болмай Терк районну администрациясыны башчысы Муаед Дадов бардырып ведомство аралы комиссияны кенгеши болганды. Анга налогла жаны бла службаны, сюд приставланы, Пенсия фондну, ОМВД-ны районда бёлмелерини таматалары да къатышхандыла. Анда урунууно, иш хакъыны бла налогланы төлеуно юсюнден селешингенди, деп билдиредиле муниципалитетни администрациясыны пресс-службасындан.

Жыйылыугъа бюджетге эмда андан тышында фондлагъа борчлары болган «Теректепслосбыт», «Терское до-

моуправление», «Водник», «Терекавтотранс», эм «Опытное» предприятияланы таматалары да чакъырылган эдиле. Хар бирини иши бла тюролак шагърейленгенлеринден сора кеп зат баям этилгенди.

Ол санда, иш хакъ заманында төленгенликге, Налог служблагъа бла Пенсия фондах ахча заманында ётдюрюлмегени ачыкъланганды. Аны ючюн быйылны ахырына дери борчларын толусунлай жабарча, предпритиялагъа бла организациялагъа тийишли график жарашдырылганды.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Адам эм закон

Жалгъан документле бла кредит алгъанды

КъМР-ни прокуроруну орунбасары Игорь Дармилов республиканы инсанына, законлагъа бузукълукъла этип, 110 миллион сом кредит алгъаны ючюн ачылган уголовный ишни къабыл кёргенди (РФ-ни УК-сыны 176-чы статьясыны 1-чи кесеги).

Следствиени шартларына кере, терсленген 2010 жылда 9-28 декабрьде эмда 2011 жылда 9-15 июньда макладан бирини республикада бёлюмюне ол таматалыкъ этген «Пальмира» предпритияны финанс болумуну юсюнден жалгъан шартланы бергенди. Документлени сюзгенден сора предприниматель бла эки кредит келишим этилгенди – битеу да бирге 110 миллион сом багъасы.

Алай ол, келишимде белгиленген борчланы толтурма, банка 110 миллион сом къоранч этгенди. Материалла Нальчикни сюдне берилгендиле.

Законсуз сауум жюрютгенди

КъМР-ни прокуратурасы ич ишле органланы алгъыннгы къуллукъчусуна ачылган уголовный ишни къабыл кёргенди. Полициячы, законлагъа бузукълукъла этип, сауут, окъ, чачдырыучу затла жюрютгени, асырагъаны, сатып алгъаны, сатханы ючюн терсленеди (РФ-ни УК-сыны 222-чи статьясыны 1-чи кесегине 6 бузукълукъ, 222-чи статьясыны 1-чи кесегине эмда 223-чу статьясыны 1-чи кесегине 2 бузукълукъ).

Следствие ачыкълагъаны-

ча, КъМР-де МВД-ны УГИБДД-сыны жол-патруль службасыны алгъыннгы инспектору 2013 жылдан 2017 жылгъа дери кезюде, законлагъа бузукълукъ этип, 5 саууту, 1500 окъну, бир ненча гранатны эм чачдырыучу затланы сатып алгъанды, асырагъанды, биргесине жюрютгенди. Дагъыда аны иелигинде болган эки ушкуну тюрлендирип, ала автомат халда атдырырча этдиргенди.

Терсленген бузукълукъла этгенине жендиргенди эмда аны ишин сюд энчи халда тинтир тилегенди. Материалла Нальчикни сюдне берилгендиле.

Аманлыкъларгъа

Келтирген сансызлыкъ

РФ-ни Следствие комитетини КъМР-де следствие управлениасыны къуллукъчулары Нарткъалада жашагъан биреуге РФ-ни Уголовный кодексини 109-чу статьясыны 1-чи кесегине кере терслеу материалла ачандыла. Ол, эссизлик этип, адамны ёлтюргенине ишеклик барды.

Быйыл 2 июльда ол юйюнде гаражын жапмай къойганды. Анда уа суу бла толтурулган бассейн бар эди. Эр кыши ол аны акъылбалыкъ болмагъан сабийлерини жашауларына, сауукъларына къоркъу салгъанын ангыларгъа тийишли эди.

Болсада аны экижыллыкъ жашчыгъы, ол кюн гаражга кирип, алайда къаланып тургъан отунлагъа мингенди. Алайдан а суугъа жыгъылып батханды.

Уголовный иш сюдге берилгенди.

Басмагъа ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Келигиз ышарайыкы

Хаталы хатерлик

Сыртлада бичен ишлеген не заманда да кыйын, керекли жумушду. Аны себепли шахарда, аны төгерегинде элдеде турганла жууукларына амалларына көре болушук этип болгандыла. Харун да тау этегинде жашаган анасыны кыарындашы Солтанга болушурга келди.

Ол, эгечден тууганга ыразылыгын айтды эмда ала керек жерге жетдиле. Элдиле ингирде ишден сора юйлерине эне эдиле. Ары туюп турган узак, кыйын да болганы себепли Харун ышык жерде орналган палаткада кыалырга таукел болду.

Кюндюз экиси да дырын жыя, гебенле соей турдула, ингир ала тамата, атны башындан тутуп, суук болма кече деп, эл таба кетди. Харун да, ушугуур ашап, арыгынын сезе, жатып, жукуга батды. Бир заманда аны татлы жукусун ат кишенеген таууш сагайтды. Кезлерин жума, ол жепиден эшикке кыарады. Танг белги бере, арлакыда уа жуугурун аты, жогиени да башында, эки аякыга кишенеленип отлай тура эди.

Солтан малчылыкыда уруна эди, кыошу да чаллык жерден узак болмагыны себепли Харун ат кыоша кыачып келгенди, энди уа ана кыарындашы элден жаяулай чыгарыкыды деп жарсыды. Терк окуна кийинип, чык урган кырдыкны жыра, жетип атны тутуп, элге жол салды.

Ол ары жетерге адамла жайыла,

ЭТЕЗЛАНЫ Ануар.

Аукцион

«Кавказ -Автосити» бла солуу базаланы сатадыла

КыМР-ни Жер эмирысыкы бла байламлы халла министрствосу кырал мялкну алырга излегенлеге 1 ноябрьде торхла бардырыкыды. Анга кыатышыр ююн, ала 24 октябрьге дери заявка берирге керекдиле.

Сатылырга чыгарылыкы кырал объектлени санында «Жайлык» компанияны акцияларыны ючен бири барды. Аны багысы бир миллион чаклы солду. «Эльбрус» солуу базаны толусунай 50 миллион сомга сатарга умт барды, «Вольфрам» пансионаты уа 136 миллионга.

Аукционга чыгарылган «Урунуу кыоруула ара» ООО-ну багысы 6,3 миллионду, Урван районда водителени юйретуу арасы эмда машиналада эришууле бардырган трассасы болган «Кавказ-Автосити» акционер обществону уа 73 миллион сомга тергендиле. Ызы бла «Каббалкыры-бопитомник» (6,1 миллион сом), «Пищеккомбинат «Прохладенский» (1,5 миллион) да сатылыкыдыла. Торхланы юсунден толурак хапарны бу номерлеге селешип билирге боллуккы: 40-93-73 эм 40-05-80.

Концерт

Кырачай жыры жарык ингири

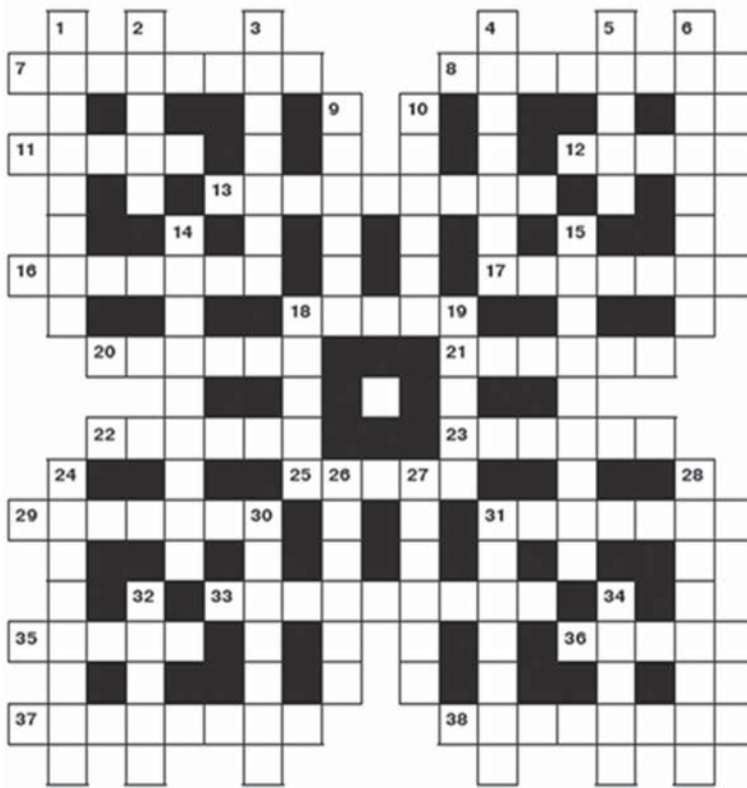
Музыканы бла жыры суйгенлени 2018 жылда 17 октябрьде Кырал концерт залда аламат байрамга кыатышыр онглари барды. «Кырачай жыры ингири» жандаурлык концертте келгенле, суйген артистлерин тынгылап, заууклык аллыкыдыла. Аланы араларында Тамбийланы Кыасбот, Байкулланы Солтан, Батчаланы Лидия, Хубийланы Хасан, Байрамукулланы Аида, Айбазланы Мурат эм башхала боллукдыла.

Концерт 18:30 сагатта башланырыкыды. Соруулары болганла бу телефон номерлеге селешсинле: 8 929 885-66-67; ГКЗ-ны кассасы 44-22-10.

СЭЗБЕР

ЭНИНЕ: 7. Огъары Чегемде эски эл. **8.** Чегем ауузда жер аты. **11.** Музыка инструмент. **12.** Алгын ол металлдан ахча да этип тургандыла. **13.** Жашаулу адамны бетинде ызы. **16.** Эртте таулуланы жюрютген енчеуледен бири. **17.** Метекени юю. **18.** Бичакыны, кыаманы ауузунда ичине батып болган кези. **20.** Жип. **21.** Игисин айыруу. **22.** Татлы айран. **23.** Не ишге да кюллары жарашып, аладыла жашауну ариу этгенле. **25.** Назмуну алай айтхан ариуду. **29.** Жолга чыккыган. **31.** Сабан агачны кесеги. **33.** Жыл санлары келген жазычуланы асламысыны барды аллай китаптары. **35.** Ат чапдырып эришуу. **36.** Ичи тышына. **37.** Чаллык жер. **38.** Отда турган табакы жау атханда келген таууш.

ЁРСИНЕ: 1. Гебенни кысарга жип этилинирик бичен кылау. **2.** Зурнук. **3.** Бийлеге мал тутханла. **4.** Сабий оюн. **5.** М.Лермонтовну поэмасына кирген кыарачай эл. **6.** Байрамда айтылган тилек сөз. **9.** Харекет. **10.** Кыруда кюлюп айланган адамга айтадыла былай. **14.** Кёлюнг кётурюлген сезим. **15.** Сабийни жук ангылап башлаган заманы. **18.** Кысыха неда кесилген кыулакы ит. **19.** Холам ауузунда эл. **24.** Жумушак металл. **26.** Адамда шарт. **27.** Бек иги. **28.** Акырын ушакы этиу. **30.** Алгын, СССР-ни заманында, иги ишлегенге алай айтхандыла. **31.** Уялууну бир торлюосу. **32.** Аллахха аталган сөзю бири – ыразылык, бири уа - **34.** Юй ишлегенде бек керек затла.

ГАЗЕТНИ 120-чы НОМЕРИНДЕ
БАСМАЛАНГАН СЭЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 5. Шыккычы. 6. Чыпчыкы. 9. Чырпа. 10. Кылыкы. 11. Огъары. 12. Жаркы. 16. Ачкыч. 18. Зурначы. 19. Абустол. 20. Тынгылау. 21. Алланы. 22. Ашыра. 25. Пулгу. 30. Арада. 31. Чырай. 32. Кыаура. 33. Устала. 34. Кыартыкы.

Ёрсине: 1. Кыырпакы. 2. Чыпын. 3. Ачлыкы. 4. Жыйгычы. 7. Кына. 8. Ыркы. 13. Раубазы. 14. Хуболла. 15. Ычыныу. 17. Хамайыл. 23. Шаркы. 24. Радист. 26. Ууатыу. 27. Гур. 28. Чыран. 29. Жалкыа.

Учредительле: Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретары),
МОКЪАЛАНЫ Зукура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликлерин кыоруула жаны бла Кыабарты-Малкыар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагы "КыМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33

Номерге графикте кёре 19.00 сагатта кюл салынанды. 20.00 сагатта кюл салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЛА:

Мусукаланы Сакинат -
дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфиа,
Кучукланы Сафият - жууаплы секретары орунбасарлары;
Токумаланы Салим (1,2,3,4-чю бетле) Зезаланы Лида (9,10,11,12-чи бетле) корректорла.

Тиражы 1387 экз. Заказ № 1003
Багысы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспекти, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru